

Telegraful Roman.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Serisori nefranțate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSETIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douări 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Piedecile înfăptuirii idealului național.

I.

Am făcut totdeauna când ni s'a dat ocazie mărturisirea sinceră și categorică, cumcă în mintile și în inimile noastre, ale Românilor din statul ungar, nu e încubată ideea unei Români-Mari, ori a unei Daco-Români, cum ni se spunea mai nainte, și că pentru acela dintre noi, care ar fi totuși torturat de ideea aceasta, ea nu e decât o *utopie*, precum și pentru aceia dintre compatriotii noștri maghiari, cari se tem de ea, și cari cer măsuri energice pentru împedecarea realizării ei, nu e decât o *fantomă*. Ideea e nerealabilă, pentru acuma, și poate că încă pentru multă vreme înainte.

S'a spus în presă și în parlamentul țării noastre, la ocazia dată, că pentru înfăptuirea României Mari, sau a Daco-României, s'ar cere, ca România de astăzi se poarte răsboiu cu Austro-Ungaria, pentru a-i lua Ardealul, Bucovina și Banatul, apoi cu Rusia, pentru a recuceri dela ea Basarabia, care i-a fost răpită, cu Sârbia pentru a lua și dela aceasta partea de țară locuită de Români, adeca că valea Timocului, și în urmă cu Bulgaria, pentru a încorpora la statul român partea din Macedonia, locuită de Aromâni. E în stare oare România să se răsboiască cu toate aceste state vecine, și incă cu bun succes? E în stare România să se bată cu toate și să le învingă pe toate?

Celce s'ar încumeta să răspundă în mod afirmativ la întrebările acestea, ar fi unul, care nu și dă seamă despre ce vorbește și face. Si durere, sunt cățiva și de aceștia, nu la noi, în statul ungar, ci în regatul român. Sunt dincolo și de aceia, cari cred, că întru adevăr a sosit momentul înfăptuirii idealului național, momentul creării unei Români-Mari, cu estindere dela Nistru până la Tisa, și sunt despeți, că guvernul român nu gândește ca și ei, nu mobilizează și nu intră în acțiune pentru înfăptuirea idealului național!

Guvernul român însă, conștiu de răspunderea ce o are pentru viitorul țării românești, cunoaște foarte bine piedecile mari, cari stau în calea realizării gândului de care sunt stăpâniți acești ușurători dintre frații de dincolo, și se ferește de orice pas greșit, care n'ar putea să aibă pentru România altă urmare, decât croirea și pe seama ei a sorții, de care s'a învrednicit Belgia și acum se învrednicește și Sârbia.

Realisarea întregului ideal național e pentru acuma, cum am spus, o curată imposibilitate; și posibilă remâne numai lărgirea hotarelor țării românești în sprijn răsărit, prin recucerirea dela Ruși a Basarabiei răpite, firește, cu ajutorul trupelor germane și austro-ungare, și sub scutul de acuma și din viitor al puterilor cen-

trale, precum și reîntregirea țării românești cu Bucovina românească, pe calea bunei înțălegeri cu monarhia noastră austro-ungară, și poate că și cu valea Timocului, luată dela Sârbi. În altă parte însă estinderea și cucerirea e eschisă pentru România!

Asupra Basarabiei și a Bucovinei România are drept istoric, pentru că aceste provincii ale ei au fost, dela sănul ei au fost rupte, deci cuvine-se, ca earăși de sănul ei se fie lipite. Asupra Ardealului însă România nu are nici un drept istoric. Se face provocare adeseori la scurta domnie a lui Mihai Viteazul, care ajunse-se pe scurtă vreme domn al Ardealului. Se escăpa însă din vedere, că și atunci Ardealul a rămas autonom, independent, să a guvernăt prin sine și după legile sale, n'a fost alăturat la Muntenia pentru a face parte din ea. Mihai Viteazul a ținut diete în Ardeal, nu cu boerii de acasă, ci cu nobilimea de aci, și în diete s'au adus legi numai pentru Ardeal. Mihai Viteazul a fost deci domn al Ardealului, care și sub el și-a păstrat autonomia.

Cumcă înfăptuirea idealului național, în întregime, e acum imposibilă, se arată și în ziarul «Moldova» din București, în care a apărut acum de curând o serie de articole interesante și cu mult temei scrise, referitoare tocmai la chestia aceasta. Se stabilesc în aceste articole cu multă pricere piedecile, cari stau în calea înfăptuirii idealului național, piedeci de multe feluri. În fruntea lor stau piedecile fizice, despre cari părările colegilor dela ziarul «Moldova» sunt următoarele:

«Piedecile fizice constau în lipsa unor hotare naturale între teritoriile locuite de Români și neamurile vecine, sau în existența unor obstacole, cari împiedecă unirea poporului românesc. Pentru a ne da seamă de importanța acestor piedeci, este deajuns a ne aminti axioma politică: «nu poate să existe stat independent fără frontiere naturale». În adevăr, Polonia a dispărut în primul loc din cauza lipsiei de frontiere naturale. Germania, fiind lipsită de frontiere la vest și ost, s'a văzut nevoită a-și da organizația militară cea mai puternică de pe pământ. Ungurii s'au crezut obligați să supună pe Slovaci, Ruteni și Români, pentru a face din Carpați frontieră țării lor. Iar Muscalii n'au esitat să supună pe Ucraineni, Moldoveni, Poloni și alte nații, spre a se apropia de Carpați. Cu alte cuvinte, popoarele, cari n'au hotare naturale împrejurul lor, cad sub influența neamurilor vecine, sau devin cuceritoare.

Situata poporului românesc din acest punct de vedere este că se poate de critică, fiindcă el nu este despărțit prin obstacole naturale de popoarele vecine. În adevăr, Dacia are hotare naturale din toate părțile, însă această țară nu este locuită pe tot de Români. Partea apusă a Daciei este locuită de streini, cari ocupă aproape întreaga câmpie a Tisei.

Prin urmare teritorul românesc de peste Carpați n'are hotar natural către Ungaria. Dincolo, spre est și sud, elementul românesc a trecut hotarele Daciei și s'a răspândit până la mari depărtări între Nistru și Dunăre, însă teritoriile locuite de Români, în afară de Dacia, nu sunt despărțite prin obstacole naturale de cele ocupate de streini. Cu alte cuvinte, provinciile locuite de Români la Dunăre și Mare-Neagră n'au hotare naturale nici într'o parte, de aceea este imposibil de a intruni pe toți într'un singur stat.

In schimb neamul românesc este despărțit în mai multe grupe prin obstacole naturale grele de trecut. Carpații orientali se înalță ca un zid puternic prin mijlocul Daciei și despărțe poporul românesc în două grupe deosebite. Ei au împedecat unirea principatelor dunărene cu Ardealul în trecut, și tot ei sunt și astăzi piedeca cea mai grea de înălțat, căci, pentru a cucerii Ardealul, trebuie mai întâi să trecem Carpații... Dunărea despărțe pe Români din Dacia de frații lor din Craina și Bulgaria, iar Nistrul separă pe Moldoveni din Basarabia de cei din Polonia și Cherson. Aceste împrejurări ne explică, pentru că străbunii noștri au putut înjgheba numai două state independente în Dacia, și anume: Muntenia și Moldova, pe când Români de peste Carpați, Dunăre și Nistru, au căzut sub dominația popoarelor vecine. De toate aceste greutăți trebuie să ținem socoteală când ne gândim să formăm o Românie-Mare».

Pe lângă aceste piedeci fizice, mai vin apoi puse piedecile etnografice, piedecile politice și cele economice, stabilite toate cu multă pricepere de domnii dela «Moldova». Le vom da și pe acestea în numărul viitor.

Italienii de către pădure. Presa puterilor din antantă continuă a fi foarte nemulțămată cu prestațiunile Italienilor, și mai ales presa rusească le aruncă în față acusa, că au pornit la răsboiu, nu ca se ajute antantei, ci numai cu gând de a-i jafui! Si de ar fi barem adevărat. Dar nu e adevărat, fiindcă Italianii nu pot jafui, din simplul motiv, că aceia pe cari ar vrea să-i jafuiască, le dau mereu peste degete și chiar și la cap. Dar li se face nedreptate italienilor cu astfel de acuse, pentru că cată cum se apără ei: Italia a intrat în răsboiu sub asigurările solemne ale antantei, că după ea vor urma și statele din Balcani, toate. Bulgaria însă a intrat în răsboiu în contra antantei, iar Grecia și România nu se mișcă încă. Va se zică, Italia e cea păcalită... Oricum se stee însă lucrurile, nemulțămirea și consternarea e mare și în cercurile politice serioase din Roma, în urma succesorilor neîntrerupte ale puterilor centrale și mai ales în urma sterilității operațiunilor militare întreprinse de Italieni la frontierele Austriei. Si oameni serioși și îngrijorați de viitorul țării fac deja propagandă energetică pentru răsturnarea guvernului actual și pentru aducerea în fruntea țării a lui Giolitti, — care înație cu cinci luni era batjocorit, huiduit și stigmațiat ca trădător de patrie, — ca se încheie un aranjament favorabil cu Austro-Ungaria. Cum se schimbă, ca vremea, și părările oamenilor..

Până la învingere! Intr-o revistă franceză, împărțită în multe mii de exemplare printre soldații dela front, și-a spus părerea asupra răsboiului, în articole patriotice, atât presidential republicei franceze, domnul Poincaré, cât și ministrul-president francez, domnul Viviani. Ambii sunt de convingerea, că răsboiul trebuie continuat până la învingere, până la sfârșirea militarismului german și reincorporarea provinciilor răpite: Elsața și Lorena. Poincaré scrie: «Avem voiață de a învinge și avem siguranță învingerii. Avem încredere în forțele noastre și în ale aliaților noștri și avem încredere în dreptul nostru». Iar Viviani scrie: «Fiindcă Franța, în contra pronunțării ei iubiri de pace, a fost constrânsă se între în răsboiu, împreună cu aliații ei, vom purta răsboiul până la fine, și armoria internă ne garantează învingerea dreptății și a dreptului. Franța nu va lăsa să-i odihnească armele, până nu răsună dreptul călcăt în picioare, până nu a reunit cu patria lor, pentru toate timurile, provinciile răpite cu forță, până nu a reîntregit în drepturi viteaza Belgiei, sfidabilitatea militarisului german, și până nu va crea, pe temeliile dreptății, Europa nouă născută!... Frumoase dorințe, a căror realizare însă sigur că o vor împedea Germania, și în vîntor, ca până acum, nu cu vorbe, ci prin fapte!

Amnistie. Scriu ziarele din capitală, că la propunerea ministrului nostru de justiție, Majestatea Sa, Împăratul și Regele nostru Francisc Iosif I, prin preâmulță rezoluție din 16 Octombrie n. c. a ordonat sistarea procedurii judecătoarești în toate procesele politice, intentate înație de isbuțirea răsboiului, sistând totodată și execuția sentințelor aduse în astfel de procese, iar dacă ele s'ar afla sub execuție, decretând iertarea pedepsei încă neimplinite. Amnistia aceasta se extinde asupra tuturor proceselor intentate pentru pretinse agitații, sevărările pe calea presei, ori la întruniri publice, în contra formei constituționale de stat, în contra unei clase sociale, ori naționalități, precum și asupra proceselor intentate pentru pretinse vătămări a persoanei Maiestății Sale. E un act de dreptate acesta, sevărât din partea guvernului, care a înțeles, că în aceste zile grele, cănd toți aduc jertfă pentru tron și patrie, nu mai poate fi vorba de ură, nici în contra tronului, nici în contra claselor ori naționalităților singurătate din patrie. Toate sunt una și toate formează astăzi zid puternic în jurul tronului.

Gura păcătosului... O foie rusescă se tânguește râu asupra situației și-si varsă năcazul într'un articol scris cu mult pessimism, din care articol dăm și noi pasagile următoare: «Va trebui să ne împăcăm cu gândul, că avem să purtăm crucea ce ni s'a pus în spinare, pentru că e imposibil se fie învinși Nemții, fie militariști, fie pe cale diplomatică. Atitudinea Bulgariei ne arată, că am pierdut jocul diplomatic. Amicii noștri încă împărtășesc soarta noastră. De secole diplomația engleză a fost considerată de invincibilă și eată, că acum toate statele mici se elibereză de sub influența engleză, iar Germania triumfează! Si cum stăm oare cu aurul francez? Ce influență fermecătoare avea el înație de răsboiu asupra Turciei, României și Greciei? Si ce s'a întâmplat în cursul răsboiului?... Germania a ajuns la un triumf întreit, dovedindu-se, că Anglia, Franța și Rusia, sunt egale numai în incapacitate și în miopia... Gura păcătosului adevăr grăește. Semnificativ e însă faptul, că o foie rusescă poate se scrie astfel de adevăruri, nesupărată de cenzură. Ceeace dovedește, că și censura rusescă e de aceeași părere.

Inmormântarea directorului Virgil Onițiu.

Joi sara s'a întâmplat catastrofa, iar Vineri după amează, siciul cu remăștele pământești ale mult regretatului *Virgil Onițiu*, director al gimnaziului nostru din Brașov, a fost ridicat din casa mortului și transportat în sala festivă a gimnaziului, pe care l-a condus 21 de ani cu rară răvnă și pricere, unde a fost așezat pe un frumos catafalc. La locuința decedatului scurtul serviciu divin a fost oficiat de protopresbiterul Dr. Vasile Saftu, asistat de preoții I. Prișcu, V. Meret, N. Stinghe și de diaconii C. Mușlea și N. Furnică, iar transportarea siciului dela locuință în sala gimnaziului s'a făcut în prezența tuturor elevilor și a profesorilor dela gimnaziu și scoala comercială din Brașov.

Sâmbătă apoi, la orele 3 după amează, s'a făcut din sala festivă a gimnaziului înmormântarea solemnă a directorului *Virgil Onițiu*. Despre această înmormântare *Gazeta* din Brașov scrie că: «mai rar s'a pomenit la noi o înmormântare mai sguduitoare, prin durerea profundă și regretele unanime, cari s'au manifestat cu acest prilej dureros, căci Români și streinii au ținut să dea ultimul onor pământesc aceluiu, care cu drept cuvânt a fost numit în panegiricele rostite *«înțeleptul»* și *«podoaba»* școalelor noastre. Jalea a fost atât de mare, încât unii dintre cei cari au avut trista datorie se tălmăcească în fața siciului scump sentimentelor lor de recunoștință față de cel dispărut, abia și-au putut rosti cuvântul de rămas bun, atât de sguduiți erau de marea perdere îndurată...»

Actul înmormântării l-a sevârșit P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Eusebiu R. Roșca*, director seminarial în Sibiu, asistat de protopresbiterul Dr. Vasile Saftu, de preoții Dr. Vasile Bologa, I. Prișcu, V. Meret, Dr. N. Stinghe, și de diaconii C. Mușlea și N. Furnică. După terminarea scurtului serviciu divin, siciul, acoperit cu număroase și frumoase coroane, a fost așezat în carul mortuar și s'a început calea cea din urmă la biserică Sfântului Nicolae și la cimitirul. În fruntea cortegiului se aflau elevii școalelor primare din Brașov, băieți și fetițe, apoi elevii școalelor reale, elevii dela gimnaziu și dela școalele comerciale. Au urmat preoții celebranți, apoi carul mortuar, incunjurat de profesorii dela școalele noastre medii și acoperit de coroane, și în urmă numărulosul public, românesc și strein.

Pe drum a cântat corul elevilor, condus de prof. Dr. Stinghe, iar în biserică dela Sfântul Nicolae, unde s'a celebrat prohodul, a cântat corul bisericesc, condus de dr. G. Dima.

După sfânta evanghelie au urmat discursurile, rostite de protopresbiterul Dr. Vasile Saftu, în numele eforiei școalelor, de profesorul G. Chelariu, în numele gimnaziului, de Andrei Bârseanu, în numele *«Academiei Române»* și în al *«Asociației»*, de Dr. Nicolae Vecerdea, în numele *«Societății pentru fond de teatră român»*, de Gavril Precup din Blaj, în numele școalelor medii române din țară și de Dr. M. Popovici, în numele neamului românesc.

P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Eusebiu R. Roșca* a cunoscut apoi rugăciunea de deslegare și siciul a fost de nou ridicat și dus la groapă, aproape de biserică. Aci a mai rostit câteva cuvinte de adio studen-

tul V. Mircan în numele colegilor sei, apoi siciul a fost așezat în sănul pământului și acoperit cu brușă de pământ. Aci își doarme acum somnul de veci *Virgil Onițiu*, lângă înaintașii sei, Gavril Munteanu și Ioan Meșotă, al căror vrednic și neuitat urmaș a fost.

Odihnească în pace!

Răsboiul.

Evenimentul cel mare pentru astăzi este *căderea fortăreței Zaiacă*, care a fost luată de trupele bulgare cu asalt dela Sârbi, și *legătura ce s'a făcut dealungul Dunării între trupele germane, trecute pela Orșova pe teritor sârbesc, și între cele bulgare*. Dunărea a deci acum liberă și drumul e deschis la Constantinopol.

Celealte stiri de pe câmpul de răsboiu le răsumăm pe scurt astfel: La frontul dela răsărit trupele noastre austro-ungare au respins nouă atacuri vehemente rusești, iar armata lui Hindenburg a silit pe dușman să se retragă din unele poziții apărate cu energie. Într'un loc s'a retras însă Nemții în cursul nopții, evacuând un cimitieru, nu departe de Garbinovca. Armata lui Linsingen se află în neintruptă ofensivă, dată cu bun succes.

La frontul apus s'a dat numai ciocniri mai mici, cu bun succes pentru Germani. Într'un loc Francezii au intrat în șanțurile prime de apărare germane, dar au fost scoși earăși din ele. Un aeroplano dușman a fost împușcat. În el se aflau ofițeri englezi, cari au fost făcuți prizonieri. Au mai fost nimicite și alte două aeronave dușmane de artleria germană.

La frontul italian atacurile dușmanului nu mai sunt atât de vehemente ca în zilele trecute. Se face mai mare cruceare de muniție și de vieți omenești. Cele mai mari atacuri s'a dat asupra capului de pod dela Gorița (Görz), unde dușmanul a străbătut în primele tranșee ale trupelor noastre, dar în cursul nopții a fost scos din ele. Asupra orașului Triest Italienii au aruncat bombe din aeronave, răspunzând ai noștri cu aruncarea de bombe asupra Venetiei. Bombele noastre au făcut însemnate stricări.

La frontul sârbesc ofensiva se continuă din toate părțile. Trupele noastre au scos pe dușman din înălțimile întărite dela Topola, iar trupele germane înaintează mereu, silind pe Sârbi să se retragă. Trupele bulgare, intrate în legătură cu cele germane, luptă acum pe la Kniazevă. În Cladova, oraș cucerit de Nemți, Sârbi au pierdut și 12 tunuri grele și multă muniție.

Puterile din antantă au trimis vorbă Sârbiei că îi trimit ajutor, iar flota rusă a început să bombardeze porturile Bulgariei dela malurile mării negre.

Din viața societății „Andrei Șaguna”.

De Dr. Gh. Comșa.

(Urmare.)

Din cauza desinteresării celei mari era că pe aici să apună, să se piardă *„Speranța”*, dacă spărătorii ei nu s-ar fi arătat și fi oameni, cari au început munca lor en nădejdea izbânzii. Între acești luptători fără indoială cel mai însemnat era Teodor Popp, care în anul școlar 1865/1866, când foia avea puțin abonați, a dovedit energie de fier și activitate de urias. Teodor Popp trebuie privit ca suflătul acestei întreprinderi laudabile și ca piatra din capul gazdăului la înființarea bibliotecii, căci într-o vreme era el singur și cassier, și redactor, și bibliotecar. Era aproape singur și colaborator al foaiei, din care se poate clar vedea că de mult și că de frumos a scris. Munca depusă de dânsul în foia *„Speranța”* ne vădese și acum după 50 de ani bogăția ideilor, cari frâmantau susținut îni tinări și plin de văpaia iubirii de neam. Lui și tovarășilor ce i-a avut, se cuvine să le mulțumească viitorăea generație seminarială existența falniciei societății de lectură de astăzi.

Atât glasul lui de chemare la muncă, că și al altor sprijinitori ai *„Speranței”* răsună din o adâncă convingere despre rostul armoniei și al procurării armelor de lipsă contra întunericuți omorător. Acestor împrijișri și a se multă, că *„Speranța”* și-a putut dura viața însemnată până la 28 Mai 1867 Nepăsarea era mare, căci etă ce zice *Speranța* în Nr. 22 a. Ilă la pag 3: „Pot zice, că de s-ar da un jurnal din raiu chiar și nici de acela nu se interesează, nici de acolo nu pot (ei nepășători) să oafe folos.” Dacă mai luăm apoi în considerare și faptul, că în 1867 numărul prenumeratilor la foia a scăzut dela 60 la 10, trebuie să recuroastem, că înțeptorii dela *„Speranța”* triuștoare au fost niște adevărați și ai națiunii, urziti din lacrimi și sudori. Al lor este meritul, că până la momentul încrezării din viața a foiaei biblioteca a ajuns la numărul frumos de 58 cărti.

Din dragoste cea mare, cu care a lăsat mănușul de tinări grupat în jurul *„Speranței”* pentru binele viitorilor preoți și dascali români, se explică ușor și jalea de care au fost toți cuprinși, că și s'a văzut sălii să lase a se stinge făclia ce o să țină pururea aprinsă în decursul alor 3 ani de zile.

Indureră până la lacrimi și u luat rămas bun dela *„Speranța”* prin o poezie, din care remarc următoarele două strofe:

Adic, *Speranță* dulce
Timpul nostru a venit,
Tu rămă, noi ne vom duce,
Să lucrăm spre alt sfârșit.

Glasul stelelor și al lunii
Strigă astăzi ne înțeală:
Sculați fii ai națiunii,
Nu dormiți pe-al morții pat.

In cel din urmă număr al *„Speranței”* dela 28 Mai 1867 Teodor Popp, redactorul reponsabil, adresează cătră viitorarea tinerime seminarială, între altele, aceste cuvinte: „Asadară de acum, soră tinerime și iubită posteritate, tie și încredințez acest lucru

șteargă parțea ei rațională, și va ramâne curată și sămpă absurditatea.

Aceasta este adeverăta metodă pentru a combate cu îsbândă socialismul sub toate formele sale. Nu putem ascunde un lucru, că ergetarea, care inspiră toate teoriile sociale, designată sub denumirea generală de socialism, n'ar fi un pericol amenințător pentru națiunii. Simțim în sănul lor un murmur sădanic, care poate să se transforme fără multă întârziere într-o sgudire însărcinată. Aceasta s'a putea reprima momentan și în anumite locuri prin mijloace violente; numai aceste represiuni locale și transitorice i-ar da nai multă forță și mai multă intensitate.

Prea imprudent ar fi acela care ar nutri ideea, că o represiune violentă ar putea avea rezultate durabile.

Pentru a combate cu succes socialismul, nu există alt mijloc decat a accepta egalitatea, în ceea-ce are ea adeverat, și așa cum am expus-o noi, și de a desvolta prin cele mai largi măsuri, întrețitul drept al tuturor la instrucțione, la dreptate și la proprietate. La dezvoltarea acestor măsuri ar trebui să se aplique oamenii de stat demni de acest nume. Dacă ei ar fi în realitate creștini, această sarcină imposibilă pentru politicianii cu vederi secrete și sceptici le-ar fi ușoară. Evangelia primă în adevărul ei, în spiritul ei, le-ar procure toate elementele. Dar care om de stat cetește oare evangelia? și printre cei

concepții, tăi și rămâne continuarea mai departe și traiorarea binelui comun, trătrebue să edifici pe această bază edificiile cele năpoase și strălucitoare ale măzelor. De vei edifica pe această bază, care o pun eu acum, apoi arăți lumii, că mă iubești, de mă iubești pe mine (pe sora ta antecedentă), pe Dumnezeu, cuvântul și legea lui trăbește să împlinesc. Continuă dară, ori prin foia aceasta, cu numele ei propriu, ori prin altă foie, cu alt nume frumos, ori prin orice cire societate bine compusă și organizată, dar la nici un caz să nu rămâne cu totul neactivă...

Acestea ar fi linimentele generale ale activității tinerimii seminariale, grupate în jurul *„Speranței”*. Monogafia societății va putea cuprinde păgini frumoase despre această activitate, reproducând unele din cele mai de valoare lucrări sfîrtoare în *„Speranța”*. Sunt unele poezii destul de succese, iar pe terenul literaturii bisericești încă sunt încrezări destul de bune. Spre lângă lor fie zis, tinerii dela 1865-67 s'a ocupat destul de intențiv cu profundarea materiilor teologice în afară de orele de studiu, și cred a nu riscă dacă afirm, că mai mult s'a ocupat tinării grupați în jurul *„Speranței”* cu materii din domeniul studiilor lor de societate, în orele libere decât clericii, cari au venit după anul 1868.

Ce e mai mult, la anul 1868, — cand s'a putut ajunge la o solidarizare deplină a forțelor, cand pentru prima dată s'a întrunit toti tinării seminariai la 17 Februarie 1868, — au decis tinerăea conferințelor săptămânale, cu scopul de „se deprinde în peractarea de materii, ce au raport cu studiile ce li se propun în orele de predicatori”. Si totuși, acest scop dela 1868 încocă nu s'a prezentat cu intensitate din partea membrilor societății.

Razultă și de aici, că se cuvine să se atenționeze mai deosebită activitatea colegială a elevilor seminariai într-un anii 1865-68.

Se va zice, să ei nu erau pe deplin înțeleși, că ei nu țineau sădinte, nu luau hotărâri, nu votau, nu discutau. La acestea răspund, că rolul unei societăți nu poate fi reasumat în cadrele unor asfăt de manifestări. Pentru că chiar într-o societate toti membrii se întunesc la ședințe de aici încă nu urmează că toti și muncesc; mai departe, a lăsat hotărâri pentru a nu le executa, nu poate fi sănătatea unei societăți; a vota și lucru ușor, chiar și atunci, căd nu este sămunit cu ceea ce se discută; iar a discuta, ce e drept, are înțeles, dar numai atunci, când discuția se poartă în jurul scopului urmărit de societate. A devenit totuși o societate compusă numai de clerici despre problemele cele mai îndepărtate ce și le-a propus societatea, însoțită a ajunge în contracicere cu scopul urmărit de societate.

Dar tinerii dela *„Speranța”* aveau statutul pentru foia lor, aveau comitet, crețineau consilieri asupra oacerelor intrate, iar comitetul facea din cind în cind raport despre starea fondului *„Speranței”*. Gruparea avea și zare de cetit și a înființat biblioteca, după o muncă aşa de îndurată, iar pe lângă această în coloanele foii *„Speranța”* găsim dovezi foarte magulitoare despre îndeletnicirile literare a elevilor seminariai.

Capacitatea inițiatorilor grupării era mai pe sus de orice îndoială dovedită.

Foia *„Speranța”* în Nr-ul din 3 Aprilie 1866 publică la rubrica „Varietăți”:

„Excelența Sa s'a Indurat preagrătos a Im-

cari o citește, sunt oare mulți cari să aibă totuși voia să o înțeleagă?

Nenorocirea națiunilor creștine este, că ele tin închișă și pecetea către Dumnezeu, care ar trebui să le dea viață. Chiar și cele, cari sunt prietene ca unele, care o citește, nu văd în ea decât literă, sau nu o citește, sau nu voie să vadă în ea, decât argumente în favorul prejudecătorilor lor. Poate că mișcarea socială care frâmantă lumea va sfârși scuturând această neșăsare pentru carteau Dumnezeu. În sădanicul acestei mișcări sociale, există ceva creștin, cu toate că acest sentiment nu-i înțeles de cei, cari îl se supun. Nu în zadar să facă, sunt acum nouăsprăzece veacuri, fiul lui Dumnezeu sărac și muncitor și a predicat o înțelegere și înțelegătorie pentru carteau Dumnezeu. În sădanicul acestei mișcări sociale, există ceva creștin, cu toate că acest sentiment nu-i înțeles de cei, cari îl se supun. Nu în zadar să facă, sunt acum nouăsprăzece veacuri, fiul lui Dumnezeu sărac și muncitor și a predicat o înțelegere și înțelegătorie pentru carteau Dumnezeu. În sădanicul acestei mișcări sociale, există ceva creștin, cu toate că acest sentiment nu-i înțeles de cei, cari îl se supun. Nu în zadar să facă, sunt acum nouăsprăzece veacuri, fiul lui Dumnezeu sărac și muncitor și a predicat o înțelegere și înțelegătorie pentru carteau Dumnezeu. În sădanicul acestei mișcări sociale, există ceva creștin, cu toate că acest sentiment nu-i înțeles de cei, cari îl se supun. Nu în zadar să facă, sunt acum nouăsprăzece veacuri, fiul lui Dumnezeu sărac și muncitor și a predicat o înțelegere și înțelegătorie pentru carteau Dumnezeu. În sădanicul acestei mișcări sociale, există ceva creștin, cu toate că acest sentiment nu-i înțeles de cei, cari îl se supun. Nu în zadar să facă, sunt acum nouăsprăzece veacuri, fiul lui Dumnezeu sărac și muncitor și a predicat o înțelegere și înțelegătorie pentru carteau Dumnezeu. În sădanicul acestei mișcări sociale, există ceva creștin, cu toate că acest sentiment nu-i înțeles de cei, cari îl se supun. Nu în zadar să facă, sunt acum nouăsprăzece veacuri, fiul lui Dumnezeu sărac și muncitor și a predicat o înțelegere și înțelegătorie pentru carteau Dumnezeu. În sădanicul acestei mișcări sociale, există ceva creștin, cu toate că acest sentiment nu-i înțeles de cei, cari îl se supun. Nu în zadar să facă, sunt acum nouăsprăzece veacuri, fiul lui Dumnezeu sărac și muncitor și a predicat o înțelegere și înțelegătorie pentru carteau Dumnezeu. În sădanicul acestei mișcări sociale, există ceva creștin, cu toate că acest sentiment nu-i înțeles de cei, cari îl se supun. Nu în zadar să facă, sunt acum nouăsprăzece veacuri, fiul lui Dumnezeu sărac și muncitor și a predicat o înțelegere și înțelegătorie pentru carteau Dumnezeu. În sădanicul acestei mișcări sociale, există ceva creștin, cu toate că acest sentiment nu-i înțeles de cei, cari îl se supun. Nu în zadar să facă, sunt acum nouăsprăzece veacuri, fiul lui Dumnezeu sărac și muncitor și a predicat o înțelegere și înțelegătorie pentru carteau Dumnezeu. În sădanicul acestei mișcări sociale, există ceva creștin, cu toate că acest sentiment nu-i înțeles de cei, cari îl se supun. Nu în zadar să facă, sunt acum nouăsprăzece veacuri, fiul

părtăsi re unii clerci din anul al III, și al II cu niște cărți folosite, ca oremii pentru purtarea lor. Din anul al III sunt impărtășiti: G. Sporniev, I. Iacob și G. Mureșianu, iar din a II, N. Fratesiu, S. Joanta, J. Micu, I. Cerbiceanu și T. Cristea.

Dacă nemuritorul mitropolit Șaguna aflat demni de distincție pe acești foști elevi seminariași, de sigur au fost vrednici de dâns. Intre cei distinși înțălnim și pe unii dintre cei mai fervenți sorijinitori ai "Sperantei", pe N. Fratesiu, S. Joanta și G. Mureșianu.

Am putut cunoaște personalitatea lui N. Fratesiu din apelul ce-l-a făcut către elevii seminariași pentru a se prenumera la "Speranția". A fost și redactor al acestei foi după I. B. Crișan, în anul 1866. I. Joanta era membru în comitetul de redacție, iar Gavril Mureșianu unul dintre cei mai fervenți aderanți ai foii.

Ne întâlnim cu numele lui G. Vrili Mureșianu în anul 1865, când în Nr. 8 dela 18 Decembrie al foii "Speranția" publică următorul concurs:

Publicare de concurs.

Subscripsi deschide acest concurs pentru cea mai bună elaborare a tezului: "Originea și lățirea creștinismului". Elaboratele au de a se înmână redacțiunii "Sperantei" până în prima Februarie 1866, unde se vor vidima și autorul celei mai bune elaborări va fi premiat cu 50 cr. v. a. din partea subscrисului.

Sibiu, 27 Noemvrie 1865

Gabriele Mureșianu m. p.
teolog în anul II-lea.

Ar fi o problemă frumoasă, dacă s-ar cerceta activitatea ce o au desvoltat în vîrstă, acești tineri entuziaști, și ar fi de interes, dacă în monografia societății de lectură s-ar scoate la iveală gândurile, de cări rău călăuziți cei mai însorileți și mai distinși membri ai societății dela început râna azi, ca membri ai societății și mișcările în viață, ca preoți sau invățători. Ar rezulta un adevărat studiu din comparația ce s-ar face între activitatea aceleiași persoane, întai ca facând parte din societate, pe urmă ca preoți ca dascăli.

Intre toti aceia, cari au muncit și s-au osteoit pentru punerea temeliilor societății de țară, todeaua va trebui să pomenim în rândul înțălnirii pe următorii clerici grupați în jurul "Sperantei": I. B. Crișan, N. Fratesiu, I. Bailea, Th. Ghe. Ja., Teodor Pop, S. Joanta, T. Pocanu, I. Perța și I. Urdea.

(Va urma).

Prețul maximal al cartofilor.

Io. minister r. v., intemeiat pe dispunerea legale excepționale pe carea cazul de răboiu, în sfârșirea prețului maxim (mai mare), ca să poate cere pentru cartofi (crumponi, beraboi) cum și în sfârșirea certificatelor de transport al lor, sub Nr. 3573/1915 M. E., orânduște următoarele:

§. 1. Prețul maxim ce să poate cere pentru măsura metrică (100 kg.) de cartofi, se stabilește în următoarele sume și anumite:

pentru măsura metrică a cartofilor, în trebuință ca aliment (mâncare), anume pentru cei numiți "Roza", "Hópehely", "Mgnom bonum", "Kifl", atât pentru cei cu coajă și cu miezul galben, până la 31 Octombrie n. c. inclusiv 9 cor.; din 1-30 Noemvrie inclusiv cor. 950; din 1-31 Decembrie inclusiv cor. 10; din 1 Ianuarie până 29 Februarie 1916 inclusiv cor. 1050 și din 1 Martie - 31 Maiu inclusiv cor. 11;

pentru alte soiuri de cartofi până la 31 Decembrie 1915 inclusiv cor. 8 și de la această dată încoar cor. 9.

Acest preț maxim, în care se cuprind și cheltuielile până la grădeană de incarcare, dar fără de saci, să consideră la cumpărarea pe largă bani gata a cartofilor.

§. 2. Acestea orânduile au intrat în vîrstă (în viață) la 10 Octombrie 1915. De la această dată, cu excepția feliului de vânzare stabilit în § 3 este opriț a să vinde cartofi cu pret mai urcat. Cel ce va elucea această oprelis, sau va conlucra, în orice mod, la călcarea ei, comite transgresiune și se va pedepsi în înțeleșul § lui 9 din art. de lege L din 1914, cu arest până la 2 luni și cu amendă până la 600 cor.

§. 3. Dacă vânzarea cartofilor să face deosebitul pentru alimentarea oamenilor, vânzările se în mic, vânzătorii nu este îndreptătit a cere preț care, proporțional, ar întrece prețul maximal stabilit. Cei cari ar călăuza această orânduială au să se pedepsescă, amăsurat dispozițiunilor § olui 4 din ordinul ministrului de interne din 5 August 1914 Nr. 5600/1914 B M.

§. 4. Cu privire la prețul maxim al cartofilor din depozitele mari mari, ce s-ar ceda comisiunii economice regiunilor (Országos gazdasági bizottága), modificându-se ordinul Nr. 1371/1915 M. E., pentru cartofii din acestea depozite, ce să cedeze (avă) numitei comisiuni, nu se poate cere alt preț

mai mare, decât un preț, ce să fie cu 1 cor. mai mic ca prețul stabilit conform celor de sus, pentru epoca, în care se face vânzare.

§. 5. O dată Nr. 1939 M. E., prin care s'a dat voie la transportarea cartofilor fără "certificatul de transport" ("szállítási igazolvány") să scoate din vigoare și astfel pe viitor nu să pot transporta cartofi nici pe căile ferate, nici pe vapoare și nici cu automobile, fără certificat prevăzut în ordinul Nr. 952/1915 M. E.

§. 6. Dispozițiunile din ordinul prezent nu se referă (nu privesc) la cartofii, ce să aduc din țările vamale, rămânând ca minoritatea de agricultură să stabilească modalitățile importului (aducerii) și a prețului maxim.

§. 7. Orânduile de față intră în vîrstă la data publicării și puterea lor nu să extinde asupra țărilor Croato-Slavone.

Punem la inimă celor în drept aceste orânduile.

Sibiu, 25 Octombrie 1915
Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu.

Pant. Lucuța

Victor Tordășianu
prez. pres. ecretar.

NOUTĂȚI.

Convocarea dietei. În cercurile politice din capătul său se vorbesc, că dieta țării va fi convocată pe 25 Noemvrie r. în sesiunea nouă, de răboiu, pentru a vota în demisarea pe anul care vine și unele legi mai urgente. Se poate, că de astădată sesiunea va fi mai lungă decât cele premergătoare. Dăriți ierolahi și filioi pe câmpul de răboiu vor fi concediați pe durată de șase săptămâni.

Scutirea invățătorilor confesionali în dispensabili. În conformitate cu ordinul ministrului de culte și instrucție publică, invățătorii confesionali, — născuți în anii 1865—1872, obligați la gloate subclasa B, și declarati apti la controlul de gloașă pentru serviciu militar, — dacă sunt *indispensabili* din punct de vedere al acestor meritul neturburat în învățământul primar, pot fi propuși spre scutire de sub serviciul militar activ de gloașă. În același timp ordinul ministerial declară, că rezervații complete și cu instrucție militară, prevedute și invățătorii gloașă din subclasa A, se pot propune pentru scutire numai în cazul, când "cei apartinători în amintirele categoriei" s-au alăturat la survețirea militară neapărat pentru serviciu de ajutor, ear imprejurarea aceasta se dovedește cu certificat militar în regulă".

Răscumpărare. Preacuviosul domnul A. H. Mandrită și vicariu arhiepiscopesc, Dr. Ilarion Pușcariu, ca răscumpărare de faciliteri pentru zina onomastică, a dăruit 25 (douăzeci și cinci) coroane pentru fondul "Văduvelor și orfăilor ostășilor căzuți în răboiu".

Distincție. Maiestatea Sa Monahul nostru a acordat fostului ambasador în Washington, Dr. Constantin Dumbrăveanu, răgul de nobil austriac. Aceasta este satisfacția pentru defaimarea nemotivată suferită de nuntul ambasador, care — la cererea guvernului american — a fost revocat, deoarece a vrut să trimită guvernului său o scrisoare prin mijloc rea ziaristului Arch bald.

Culeș de urzici. Comandărea armatei a dat ordin, ca soldați staționați în țară să culeagă în mod sistematic urzici, care să au dovedit a fi bun material pentru industria textilă. Autoritățile civile, în urma acestui ordin, așteaptă ca populația țării să permită soldaților culegerea de urzici pe pământurile particulare. Informații mai aproape în această facere se pot elobi în secția militară a magistratului sibian strada Măcelarilor nr. 4, parter, ușa 4.

In sfârșit! Șeful poștei orașului nostru s-a numit, că brutarii sănătății să facă *franzele* din făină nr. 2 în greutate de 40 grame bucătă și cu prețul de patru florile. Numai în restaurante și cînele se pot vinde franzele cu prețul urcat de 5 florile. Contravenenții se pedepsesc cu arest până la două luni și cu amendă până la sase sute de coroane.

Orfanii răboiu. Oficiile orfanale din țara noastră au raportat ministrului de interne despre măsurile luate până la sfârșitul lui lunie a. c. cu privire la sorătirea orfanilor răboiu. Din aceste rapoarte se constată, că până la terminul amintit s-au anunțat la numitele oficii peste treisprezece mii de orfani ai răboiu. Partea cea mai mare a micilor sărmani a fost lăsată în grija mamelor, altă parte a fost adoptată de străini sau de neamuri.

Bioscopul Apollo. Numai Vineri în 29 Octombrie n. 1915 se va reprezenta următorul program: Puteritul în Suedia, după natură, colorat. Teddi joacă soțele umoristic. In purgator, dramă morală senzatională în 3 acte. Nevasta tatii, comedie în 2 acte. În rolul principal: Moritz.

Decorat. Domnul maior ces. și regesc Pompeiu Bența dela regimentul de infanterie numărul 2 (brasovean) a fost distins din partea Monarhului cu înaltul ordin *coroana de fier clasa III cu decorația de răboiu*, pentru tinuta eroică dovedită în fața dușmanului. Să-l poarte sănătos!

Apel. Dela magistratul sibian primim următoarele: Cu ziua de 1 Noemvrie n. 1915 se redeschide *Bucătăria pentru popor* a orașului Sibiu, în scop de a usura moșia familialelor strămtorite în urma răboiului. A pleat prin urmare la publicul nostru să rugăm să găndească și la Massa săracilor, contribuind la întreținerea ei cu bani și cu produse naturale. Darurile în bani să se facă la Cassa magistratului, ear darurile în producție naturale la Bucătăria pentru popor (Vok küh), strada Spinarea cîinelui nr. 3.

Sârbi refugiați în România. Se anunță din Turcia Severin, că poporul sărbesc de la Dunăre își caută scăpare în România. În satul Gruia, de pe malul dunărean, au sărit sase sute de refugiați.

Circulație în întuneric. Aceasta este titlul, sub care zarele erglezești prezintă viața actuală a capitalei lor, infricate de apariția nocturnă a baloanelor germane. "Astăzi", scriu numitele ziar, numai aceia ieșă la stradă, care are neapărată nevoie. Străzile nu sunt sărate. Comorile vestite dela British Muzeum se găsesc în pivnițe. Un automobil a răsărit un soldat rănit. În ziua următoare avea să se facă cercetarea judecătoarească, dar nu s-a putut, căci marțorul principal a fost omorât de alt automobil.

Scoplie. Orasul macedonean Ushkub sau Scoplie, ocupat de armata bulgară, este situat langă Vardarul navigabil. Formează un punct strategic important, legând Noul de Salonic și de Mitrovica. În Ükü se află reședința unui arhiepiscop grecesc și unui episcop bulgar. Are un castel fortificat, mai multe biserici și moschee un vechi spaduck roman, judecătorie cerculară, comanda de corp, un găndaci sărbesc și altul bulgar. Locuitorii săi, cam 30 de mii, se compun din sărbi, turci, bulgari, albanezi și c. s. s.

Mare iritație. Evenimentele balcanice au deșteptat în Petrograd atâtă iritație, în căt nici organele de presă și conducătoare ale presei nu se stiu desmetezi. Peleridine grele rușești n'au pricinuit zăpăceală și desiluzie mai mare, decât întămplările din Balcani, cu deosebire din motivul că acțiunile dela Dardanele nu promite nici un rezultat satisfăcător. Cu Sasarov, ministru de externe gata de duel, nu se poate vorbi de cîteva zile nimic. Nu mai primește pe nimăn!

Alt tun O gazată din Zürich comunică o șire îndrăzneață primă dela Paris. Este vorba, că în fabricile franceze de tunuri s'ar fi construit un nou fel de tunuri. Probelor cu această armă grozavă, care are calibrul de patruzeci și patru centimetri, ar fi izbutit deplin. Proiectele noilei tunuri corespund cerințelor tehnice moderne. Lucrările se fac cu zel expresiv.

Să pierdut un cal negru de 7 ani. Semne are că picioarele din dărăt sunt cîteva stricăte și coada smulsă. Ceice stiu ceva despre el, să avizeze pe Petru Mohan din Sibiu. Schwimmschul-gasse Nr. 6, unde vor primi o cîste frumoasă.

Refugiați sărbi în Grecia. Reorezidenții împărtășii întelegeri, în preună cu al Sărbiei, au rugat guvernul grecesc, să permită refugiaților sărbi trecerea pe teritorul Greciei. Primministrul dela Atena a răspuns, că refugiații sărbi vor fi bine primiți pe pământul Greciei, dar guvernul grecesc nu are preținta de a-i provedește cu cele necesare; de aceea ro gă guvernul sărbesc să se îngrijească de întreținerea compatrioșilor săi.

Apă de Colonia. Io Novoie Vremea scrie profesorul Mencicov un articol despre oprirea băuturilor spirituoase și spune, că măsurile guvernului să a impedeasca boala să fie, n'au reușit. Farmaciele din Petrograd au văzut adecă trei milioane de sticle cu spirit colorat, purtând numărul cunoscutului parfum apă de Colonia sau "odicolon", și au incasat peste sute milioane de ruble, cu un profit de 250 la sută. Dacă lumea rusească n'ar fi stată, zice Mencicov, ci ar depune bani la bănci, ministru Băk n'ar trebui să caute imprumuturi la străinătate, căci le-ar găsi, ca și nemții, acasă, în țară proprie.

Agărbiciu, la 13/26 Octombrie 1915. Toma Stanciu Nicolae Boariu paroh ort. rom. epiprop.

Note și impresii.

Cipru. O frumoasă insulă în Marea mediterană, aproape de Asia mică, cu vre-o 300.000 de locuitori și cu visuri celebre.

Eug'ezii, cari sunt atât de generoși, încă dăruiesc tuturor neutralilor pământurile altor națiuni, acum s'au decis să sfărășească să ofere ceva și din al lor. Li s'a oferit adecă greci'or insula Cipru, sub condiție să se slăture la împărtășirea. Italia însă, care de multe ochi dulci spre localitatea aceasta, nu este de loc multumită cu propunerea Angliei.

Interesant este, că Ciprul a fost cedat Angliei din partea turcilor după răboiul rus-romano-turc în 1878, ca să fie administrat de eng'ezii, în scopul ca Anglia, să răstige puțină de-a apăra mai ușor pe turci în contra rușilor. Anexarea insulei din partea eng'ezilor s'a facut în Noemvrie 1914.

Francmasonii lucrează. Zilele acestea s'au întîrbit în Franța sudică francmasonii italieni și francezi. Confabuile s'au urmat în Italia nordică și în Roma. La conferințele "frăților", cari sprijină și cu sume însemnate propaganda răboinică, au participat și spanioli, greci, turci și — români. Dar mai ales reprezintă și remiți, ca primarul Romei Nathan, francuzul Barrère și Serif pașa.

Ca să se stie.

Acțiuni înălțătoare de suflet! Ministrul președinte Radoslavov a descoperit unui ziarist că avea lucruri, care în adevăr trebuie să te sperie, când vezi gradul, până unde se înjosește oamenii.

Un finanțier francez, trecând prin Sofia (venea, poste, dela București) s'a oprit la ministrul Radoslavov și, cu obraznicia cunoștuță a omului de bani gata, i-a declarat, că *intreaga nație bulgară* are să cumpere cu o sumă de trei milioane! I s'a spus moștrui bulgar cu mult cinism, că o națiune poate să-și vârde ideurile, dorințele, scopurile și toate nădejdile, obținute cu sânge și lacrimi, — pentru un preț de trei milioane...

Cine nu știe, că este de mare putere banului! Dacă ai parale, în lumea de astăzi ai multe de toate: prietenii berechet, iubire, femei, trai bun

